

Higher
Course
Specification

Sònrachadh Cùrsa Gàidhlig Àrd-ìre

Bho Lùnastal 2014

An deasachadh seo: Giblean 2013, dreach 1.0

Faodar an sònrachadh seo ath-riochdachadh gu h-iomlan no ann am pàirt airson adhbharan foghlaim fhad 's nach fhaighear prothaid bhon ath-riochdachadh, agus, ma thèid pàirt dheth ath-riochdachadh, gun tèid aithne a thoirt don tùs. Faodar lethbhreacan a bharrachd den t-Sònrachadh Cùrsa seo a luchdachadh a-nuas bho làrach-lìn SQA: www.sqa.org.uk.

Thoir fa-near nota air atharraichean aig deireadh Sònrachadh a' Chùrsa seo airson mion-fhiosrachadh mu atharraichean bhon dreach eile (far a bheil seo iomchaidh).

© Ùghdarras Theisteanas na h-Alba 2013

Cnàmhan a' Chùrsa

Tìotal a' Chùrsa: Gàidhlig Àrd-ìre

SCQF: ìre 6 (24 puingeann creideis SCQF)

Còd a' Chùrsa: ri thighinn

Aonadan Riatanach

Gàidhlig: Mion-sgrùdadh agus Luachadh (Àrd-ìre) 9 puingeann creideis SCQF
Gàidhlig: Cruthachadh agus Dèanamh (Àrd-ìre) 9 puingeann creideis SCQF

Measadh Cùrsa 6 puingeann creideis SCQF

Tha sia puingeann creideis SCQF sa Chùrsa seo gus ùine a bharrachd a cheadachadh airson ullachadh mu choinneamh measadh a' Chùrsa. Tha measadh a' Chùrsa a' còmhach luach-leasaichte a' Chùrsa. Tha fiosrachadh a bharrachd mu mheasadh a' Chùrsa ri fhaighinn san earrainn air Measadh.

Ìre tòiseachaidh

Gheibhear a-steach don Chùrsa seo le cead an ionaid. Ge-tà, bhiodh dùil gum biodh luchd-ionnsachaidh air na sgilean, an t-eòlas agus an tuigse riatanach fhaighinn bho na teisteanasan a leanas no feadhainn cho-ionann, agus/no eòlas:

- ◆ Cùrsa Gàidhlig Nàiseanta 5 no Aonadan buntainneach bhon Chùrsa

Adhartas

Dh'fhaodadh an Cùrsa seo no na h-Aonadan aige a bhith nan slighe air adhart gu:

- ◆ teisteanasan eile ann an Gàidhlig no raointean co-cheangailte
- ◆ tuilleadh ionnsachaidh, cosnadh agus/no trèanadh

Tha tuilleadh mion-fhiosrachaidh anns an earrainn air Feallsanachd.

Co-ionannachd agus in-ghabhail

Tha an Sònrachadh Cùrsa seo air a dhealbh gus dèanamh cinnteach nach eil bacaidhean neo-riatanach ann ro ionnsachadh no measadh. Bu chòir feumalachdan luchd-ionnsachaidh fa leth a thoirt fa-near nuair a thatar a' planaigeadh eòlasan ionnsachaidh, a' taghadh dòighean measaidh no a' cruasachadh air fianais eile. Airson fiosrachadh a bharrachd, seall air *Notaichean-taic a' Chùrsa*.

Feallsanachd

Tha na Cùrsaichean Nàiseanta ùra agus ùraichte uile a' nochdadh luachan, adhbharan agus prionnsapalan Curraicealam airson Sàr-mhathais. Tha iad a' tairgsinn sùbailteachd, barrachd ùine airson ionnsachadh, fòcas nas fheàrr air sgilean agus a' cleachdadh ionnsachadh, agus cothrom airson pearsanachadh agus roghainn.

Annas a' Chùrsa seo, agus na h-Aonadan a tha nam pàirt dheth, bidh cuideam air leasachadh sgilean agus cleachdadh nan sgilean sin. Bidh dòighean measaidh co-rèireach, freagarrach agus a' cur air adhart sàr chleachdadh, a' leigeil le luchd-ionnsachaidh na h-irean as àirde a tha nan comas a ruighinn.

Tha an Cùrsa seo a' toirt chothroman do luchd-ionnsachaidh cumail orra a' faighinn agus a' leasachadh buadhan agus comasan nan ceithir comasachdan, cho math ri sgilean airson ionnsachadh, sgilean airson beatha agus sgilean airson obair.

Bheir na Cùrsaichean gu lèir cothroman do luchd-ionnsachaidh farsaingeachd, dùbhlann agus cleachdadh a leasachadh, ach bidh fòcas agus cothromachd a' mheasaidh freagarrach airson an raoin cuspair.

Dàimh eadar an Cùrsa agus luachan, adhbharan agus prionnsapalan Curraicealam airson Sàr-mhathais

Tha cànan agus litearrachd cudromach gu pearsanta, gu sòisealta agus gu h-eaconomaigeach. Tha comas an luchd-ionnsachaidh air cànan a chleachdadh aig cridhe leasachadh agus innse nam faireachdainnean aca, smaoineachadh, ionnsachadh agus mothachadh air dearbh-aithne phearsanta.

Bheir an Cùrsa cothrom do luchd-ionnsachaidh leasachadh a thoirt air: sgilean ann an èisteachd, leughadh, labhairt agus sgrìobhadh, a tha riatanach airson ionnsachadh, beatha agus obair; comas na smuaintean agus na faireachdainnean aca a chur an cèill, agus dèiligeadh ri cuid dhaoine eile; agus meadhanan eadar-dhealaichte a chleachdadh gu h-èifeachdach airson ionnsachadh agus conaltradh.

Tha an Cùrsa a' toirt comas do luchd-ionnsachaidh briathrachas, pàtrain facail, structaran teacs agus stoidhle a thuigsinn agus a chleachdadh. Aithnichidh, mion-sgrùdaidh agus cleachdaidh luchd-ionnsachaidh cànan airson grunn adhbharan. Tron Chùrsa seo bidh luchd-ionnsachaidh comasach air cànan a thuigsinn agus a chleachdadh ann an co-theacsaichean practaigeach agus buntainneach.

Coinnichidh luchd-ionnsachaidh ri tòrr sheòrsaichean teacs eadar-dhealaichte ann am meadhanan eadar-dhealaichte. A' togail air na ceithir comasachdan, leigidh an Cùrsa le luchd-ionnsachaidh conaltradh agus breithneachadh a dhèanamh, mothachadh cultarail a leasachadh agus a bhith cruthachail. Togaidh luchd-ionnsachaidh sùim ann an dualchas litreachais agus cànan na h-Alba.

Adhbhar agus amasan a' Chùrsa

'S e prìomh adhbhar a' Chùrsa cothrom a thoirt do luchd-ionnsachaidh sgilean ann an èisteachd, leughadh, labhairt agus sgrìobhadh a leasachadh agus an tuig agus an cleachd iad a' Ghàidhlig.

Mar a leasaicheas luchd-ionnsachaidh an sgilean litearrachd, bidh e nas fhasa dhaibh fiosrachadh a làimhseachadh, eòlas air cànan a chleachdadh ann an co-theacsaichean practaigeach agus buntainneach, agus misneachd fhaighinn gus gnìomhan ùra, nas dùbhланаiche a ghabhail os làimh ann an suidheachaidhean eadar-dhealaichte.

A' togail air sgilean litearrachd, leasaichidh an Cùrsa tuigse air iom-fhillteachd cànan, a' gabhail a-steach a bhith a' sgrùdadh raon farsaing de theacsaichean. Leasaichidh an Cùrsa àrd-ìrean de mhion-sgrùdadh agus de thuigse air buaidh cànan.

Bheir an Cùrsa cothroman do luchd-ionnsachaidh tòrr sgilean diofraichte a leasachadh agus a leudachadh. Gu sònraichte, tha e na amas aig a' Chùrsa gun leasaich luchd-ionnsachaidh:

- ◆ an comas èisteachd, leughadh, labhairt agus sgrìobhadh a dhèanamh sa Ghàidhlig, a rèir an adhbhair, an luchd-amais agus a' cho-theacsa
- ◆ an comas teacsaichean a thuigsinn, a mhion-sgrùdadh agus a luachadh, a rèir an adhbhair agus an luchd-amais, ann an co-theacsaichean litreachais, cànan, mheadhanan agus cultair
- ◆ an comas teacsaichean a chruthachadh agus a dhèanamh, a rèir an adhbhair, an luchd-amais agus a' cho-theacsa
- ◆ an comas eòlas air cànan a chleachdadh
- ◆ eòlas agus tuigse air dualchas cultarail na Gàidhlig, agus dualchas cultarail dhaoine eile

Fiosrachadh mu luchd-ionnsachaidh àbhaisteach a dhèanadh an Cùrsa

Bheir an Cùrsa seachad sùbailteachd, pearsanachadh agus roghainn a leigeas le luchd-ionnsachaidh coileanadh ann an dòighean eadar-dhealaichte aig luaths eadar-dhealaichte. Tha an Cùrsa freagarrach do dh'fhileantaich agus do luchd-ionnsachaidh a fhuair foghlam tro mheadhan na Gàidhlig.

Bheir an Cùrsa cothroman do luchd-ionnsachaidh togail air ionnsachadh ro-làimh ann am foghlam farsaing, coitcheann no ann an teisteanasan Gàidhlig aig ìre SCQF nas ìsle, no bho theisteanas Gaelic (Learners). Seall air stiùireadh SQA [Guidance on Allocation to Gàidhlig or Gaelic \(Learners\) Programmes of Study and Qualifications](#), air cho iomchaidh 's a tha teisteanasan Gàidhlig.

Bheir an Cùrsa cothrom do luchd-ionnsachaidh tuigse fhaighinn air mar a tha cànan ag obrachadh, agus cànan a chleachdadh gus beachdan agus fiosrachadh a chur an cèill sa Ghàidhlig; smuaintean cruthachail agus breithneachadh a chleachdadh gus beachdan agus argamaidean a cho-chur; sgilean breithneachaidh litearrachd agus sgilean pearsanta, eadar-phearsanta agus obrachadh-buidhne a leasachadh, agus ionnsachadh neo-eisimeileach; agus barrachd tlachd agus tuigse a bhith aca a thaobh a' chànan agus a' chultair aca fhèin, agus cuid dhaoine eile.

Tha an Cùrsa a' brosnachadh sùim ann am mothachadh air cànan agus ann an raon farsaing de litreachas agus teacsaichean. Leigidh seo luchd-ionnsachaidh a-steach dhan dualchas chultarail agus dhan eachdraidh aca fhèin, cho math ri cultar agus eachdraidh dhaoine eile.

Bheir Gàidhlig Àrd-ìre cothrom do luchd-ionnsachaidh sgilean cànan mionaideach agus iom-fhillte a leasachadh ann an co-theacsaichean litreachais, cànan, mheadhanan agus cultair.

Tha an Cùrsa air a dhealbh gus a bhith ruigsinneach. Tha na h-Aonadan air an eagrachadh a rèir sgilean èisteachd agus leughaidh agus sgilean labhairt agus sgrìobhaidh ann an cànan.

Bheir an Cùrsa cothroman airson adhartas dìreach agus tarsainn gu Cùrsaichean Nàiseanta, agus gu teisteanasan SQA eile ann an Gàidhlig agus raointean co-cheangailte.

Structar a' Chùrsa agus cumhachan coileanaidh

Structar a' Chùrsa

Tha dà Aonad riatanach sa Chùrsa seo. Bheir an Cùrsa cothrom do luchd-ionnsachaidh an sgilean èisteachd, leughaidh, labhairt agus sgrìobhadh a leasachadh gus an tuig agus an cleachd iad a' Ghàidhlig. Anns an dà Aonad tha na ceithir sgilean cànan, èisteachd, leughadh, labhairt agus sgrìobhadh.

Leigidh structar nan Aonadan le luchd-ionnsachaidh a bhith ag amas air na sgilean a dh'fheumar gus cànan a thuigsinn agus a chleachdadh agus a bhith ag amalachadh sgilean èisteachd, leughaidh, labhairt agus sgrìobhadh thar nan Aonadan. Bheir gach Aonad cothroman cuideachd do luchd-ionnsachaidh a bhith ag amas air sgilean sònraichte.

Tha Aonadan nan cunntasan air slatan-tomhais airson measadh, 's chan ann nam prògraman ionnsachaidh agus teagaisg. Gabhaidh an libhrigeadh ann an grunn dhòighean.

Gàidhlig: Mion-sgrùdadh agus Luachadh (Àrd-ìre)

'S e adhbhar an Aonaid seo cothrom a thoirt do luchd-ionnsachaidh sgilean èisteachd agus leughaidh a leasachadh ann an co-theacsaichean litreachais, cànan, mheadhanan agus cultair. Leasaichidh luchd-ionnsachaidh na sgilean a dh'fheumar gus teacsaichean mionaideach agus iom-fhillte a thuigsinn, a mhion-sgrùdadh agus a luachadh.

Gàidhlig: Cruthachadh agus Dèanamh (Àrd-ìre)

'S e adhbhar an Aonaid seo cothrom a thoirt do luchd-ionnsachaidh sgilean labhairt agus sgrìobhadh a leasachadh ann an tòrr cho-theacsaichean eadar-dhealaichte. Leasaichidh luchd-ionnsachaidh na sgilean a dh'fheumar gus teacsaichean mionaideach agus iom-fhillte a chruthachadh agus a dhèanamh ann an riochdan labhairteach agus sgrìobhte.

Cumhachan coileanaidh

Gus teisteanas a' Chùrsa fhaighinn, feumaidh an neach-ionnsachaidh na h-Aonadan gu lèir a phasaigeadh cho math ri measadh a' Chùrsa. Chithear na h-Aonadan riatanach ann an earrann cnàmhan a' Chùrsa. Bidh measadh a' Chùrsa na bhunait gus buileachadh a rangachadh ann an teisteanas a' Chùrsa.

Sgilean, eòlas agus tuigse

Tha tuilleadh fiosrachaidh mu mheasadh air sgilean, eòlas agus tuigse airson a' Chùrsa air a thoirt seachad ann an *Sònrachadh Measadh a' Chùrsa*. Tha tar-shealladh farsaing air na sgilean cuspair riatanach, an eòlas, agus an tuigse a thèid a mheasadh sa Chùrsa, anns an earrainn seo. Tha seo a' còmhach:

- ◆ sgilean èisteachd, leughaidh, labhairt agus sgrìobhadh, a rèir an adhbhair agus an luchd-amais
- ◆ tuigse, mion-sgrùdadh agus luachadh air teacsaichean mionaideach agus iom-fhillte, a rèir an adhbhair agus an luchd-amais ann an co-theacsaichean litreachais, cànan, mheadhanan agus cultair

- ◆ a' cruthachadh agus a' dèanamh theacsaichean mionaideach agus iom-fhillte, a rèir an adhbhair agus an luchd-amais, ann an tòrr cho-theacsaichean eadar-dhealaichte
- ◆ a' cleachdadh eòlas agus tuigse air cànan
- ◆ a' cleachdadh eòlas agus tuigse air dualchas cultarail na Gàidhlig, agus dualchas cultarail dhaoine eile

Leigidh an Cùrsa le luchd-ionnsachaidh conaltradh a dhèanamh, a bhith nan luchd-breithneachaidh, mothachadh cultarail a leasachadh agus a bhith cruthachail.

Bidh sgilean, eòlas agus tuigse a bhios sa Chùrsa a rèir ìre SCQF a' Chùrsa. Bheir sònrachaidhean ìre SCQF tuilleadh fiosrachaidh air feartan agus coileanadh ris am bi dùil aig gach ìre SCQF.
(www.sqa.org.uk/scqf)

Measadh

Tha fiosrachadh mu mheasadh airson a' Chùrsa ann an *Sònrachadh Measadh a' Chùrsa*. Bheir seo seachad làn mhion-fhiosrachadh, a' gabhail a-steach comhairle air mar a thèid buileachadh iomlan neach-ionnsachaidh airson a' Chùrsa a dhearbhadh.

Measadh Aonaid

Tha in-mheasadh ga dhèanamh air gach Aonad mu choinneamh nan cumhachan a chithear ann an *Sònrachadh an Aonaid*.

Faodar am measadh Aonad mu seach no le co-mheasadh.

Thèid am measadh soirbheachail/neo-shoirbheachail anns na h-ionadan fhèin. Nì SQA dearbhadh-càileachd mionaideach, a' gabhail a-steach dearbhadh a-muigh, gus dèanamh cinnteach gu bheil am breithneachadh measaidh cunbhalach agus a rèir ìrean nàiseanta.

Bidh measadh nan Aonadan sa Chùrsa seo mar a leanas:

Gàidhlig: Mion-sgrùdadh agus Luachadh (Àrd-ìre)

Tro bhith a' sgrùdadh theacsaichean mionaideach agus iom-fhillte ann an litreachas, cànan, meadhanan no cultar, cleachdaidh luchd-ionnsachaidh an sgilean èisteachd agus leughaidh gus dearbhadh a thoirt air tuigse, mion-sgrùdadh agus luachadh, a rèir an adhbhair agus an luchd-amais.

Gàidhlig: Cruthachadh agus Dèanamh (Àrd-ìre)

Bidh aig luchd-ionnsachaidh ri fianais a thoirt air an sgilean labhairt agus sgrìobhaidh, gus teacsaichean mionaideach agus iom-fhillte a chruthachadh agus a dhèanamh ann an co-theacsa roghnaichte. Bidh aig luchd-ionnsachaidh ri mionaideachd theicnigeach a shealltainn ann an teacsaichean sgrìobhte.

Tha eisimpleirean de dhòighean measaidh airson nan Aonadan seo rim faighinn sa *Ghoireas Measaidh Nàiseanta*.

Measadh Cùrsa

Tha measadh air [luach-leasaichte](#)¹ ann an Cùrsaichean bho Nàiseanta 4 gu Àrd-ìre Adhartach. Aig Nàiseanta 5, Àrd-ìre agus Àrd-ìre Adhartach, thèid an luach-leasaichte a mheasadh ann am measadh a' Chùrsa. Feumaidh an luach-leasaichte airson a' Chùrsa dèiligeadh ri prìomh adhbharan agus amasan a' Chùrsa mar a tha iad gam mìneachadh ann am Feallsanachd a' Chùrsa. Nì e seo le bhith a' dèiligeadh ri aon no barrachd à farsaingeachd, dùbhlán no cleachdadh.

Sa Chùrsa Gàidhlig Àrd-ìre, bidh luach-leasaichte a' cur fòcas air:

- ◆ dùbhlán
- ◆ cleachdadh

Dearbhadh luchd-ionnsachaidh na sgilean èisteachd, leughaidh, labhairt agus sgrìobhaidh aca, agus an comas aca Gàidhlig a thuigsinn agus a chleachdadh. Bidh measadh a' Chùrsa ann an riochd [gnìomhachd](#)² leis am bi luchd-ionnsachaidh a' sealltainn nan sgilean labhairt aca agus dà [phàipear-cheist](#)³ leis an seall iad na sgilean èisteachd, leughaidh agus sgrìobhaidh aca.

¹ Gheibhear mìneachaidhean an seo: www.sqa.org.uk/sqa/45528.html

² Faic an ceangal gu h-àrd airson mìneachadh.

³ Faic an ceangal gu h-àrd airson mìneachadh.

Leasachadh sgilean airson ionnsachadh, sgilean airson beatha agus sgilean airson obair

Tha dùil gun leasaich luchd-ionnsachaidh sgilean farsaing, coitcheann tron Chùrsa seo. Tha na sgilean a bhios luchd-ionnsachaidh a' leasachadh agus a' leudachadh tron Chùrsa stèidhte air *Skills Framework: Skills for Learning, Skills for Life and Skills for Work* le SQA agus tha iad bho na prìomh raointean sgilean gu h-ìosal. Feumar iad seo fìghe a-steach don Chùrsa far a bheil cothroman iomchaidh ann.

1 Litearrachd

- 1.1 Leughadh
- 1.2 Sgrìobhadh
- 1.3 Èisteachd is labhairt

4 Comas-obrach, iomairt agus saoranachd

- 4.6 Saoranachd

5 Sgilean smaoineachaidh

- 5.3 A' cleachdadh
- 5.4 A' mion-sgrùdadh agus a' luachadh

Tha leudachadh air na sgilean seo ri fhaighinn ann an *Skills Framework: Skills for Learning, Skills for Life and Skills for Work* le SQA. Bidh ìre nan sgilean sin freagarrach airson ìre a' Chùrsa. Tha tuilleadh fiosrachaidh mu bhith a' fighe a-steach sgilean airson ionnsachadh, sgilean airson beatha agus sgilean airson obair airson a' Chùrsa ri fhaighinn ann an *Notaichean-taic a' Chùrsa*.

Fiosrachadh rianachd

Foillsichte: Giblean 2013 (dreach 1.0)

Sàr-chlas: ri thighinn

Eachdraidh atharraichean ann an Sònrachadh a' Chùrsa Nàiseanta

Mion-fhiosrachadh a' Chùrsa	Dreach	Iomradh air an atharrachadh	Ùghdarraichte le	Deit